

001	06	17	26	32	36	39	41	43	45	47	50	53	56	59	62	65	68	71	74	77	80	83	86	89	92	95	98	100

10

METSÄTALOUS

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Puukauppa kävi odotettua vilkkaammin. Siihen vaikutti lopputuotteiden, lähinnä sahatavaran, kartongin ja sellun hyvä menekki.
TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ ERNO JÄRVINEN, MTK

Venäjällä metsät jäävät laajojen avohakkuiden jälkeen usein vailla hoitoa, jolloin lehtipuusto valtaa alaa. Maan metsäteollisuudella on monin paikoin pulaa havutukista. Kuva on Länsi-Siperian Hanti-Mansiasta.

Kasvatusmetsän hoitoa laiminlyödään Venäjällä

Venäjällä suuret avohakkuut ja niiden jälkeen laiminlyöty metsänhoito ovat muuttaneet metsiä lehtipuuvaltaisiksi ja heikentäneet puuston laatua. Metsänkasvatusta tehostamalla Venäjä voisi tuplata hakkuumääränsä.

.....

Venäjän metsäteollisuus kärsii useilla alueilla puupulasta. Eri-tyisesti havutukin saatavuudessa on ongelmia.

Puutarpeen tyydyttämiseksi metsätalouskäyttöön on otettu jatkuvasti uusia alueita. Paine hakata koskemattomia metsiä kasvaa. Avohakkuun jälkeen metsät jätetään huonolle hoidolle.

Metsäteistä oppia itään

Venäjä hakee Suomesta oppia tehostettuun metsänhoitoon.

Metsäntutkimuslaitos Metla hallinnoi laajaa raja-alueen yhteistyöhanketta, jonka avulla kehitetään Venäjän Karjalan metsätaloutta.

Hankkeen pääteemoja ovat tehostetun metsätalouden lisäk-

si metsäteiden rakentaminen ja puupohjaisen bioenergian käytön edistäminen.

Reilut kaksi vuotta kestävässä, viime vuonna aloitetussa hankkeessa ovat mukana Petroskoin yliopisto, Suomen metsäkeskus, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Karjalan

ammattiopisto Valtimo. Tämä vuoden aikana Suomessa järjestettiin venäläisille kolme opintoviikkoa.

”Toukokuussa perehdyttiin metsäteiden rakenteisiin ja rakentamiseen, kesäkuussa energiapuun korjuuseen ja puun käyttöön paikallisessa

Suomessa. Suomessa talousmetsistä korjataan hehtaarilta seitsemän kertaa enemmän ainespuuta kuin Venäjällä. Venäläisten asiantuntijoiden mukaan tehostetun metsätalouden myötä Venäjän on mahdollista kaksinkertaistaa hakkuumäärä ja tukin saanto kiertoajan kuluessa.

Kehnot kasvatusohjeet Metsänkasvatusta vaikeuttavat kehnnot metsänkäsitelyohjeet.

”Ohjeet kattavat koko maan eivätkä ota huomioon alueiden erityispiirteitä tai puuston ominaisuuksia. Niitä on usein vaikea soveltaa käytännössä. Esimerkiksi sallitut harvennusvoimakkuudet ovat niin alhaisia, että usein vain ajourat voidaan

hakata. Uudistamiskypsyyts määritellessään iän eikä puuston ominaisuuksien kuten läpimitan perusteella”, tutkija **Sari Karvinen** kertoo.

Metsänvuokraajien tekemiä metsänhoitotöitä valvotaan työ-määrän eikä tuloksen perusteella. Karvisen mukaan se on johtanut kustannusten minimointiin. ”Esimerkiksi metsänuudistamistavan tiukan säätelyn sijaan yritykset toivovat vapautta toteutukseen, kunhan lopputulos on hyvä. Monimuotoisuuden huomioiminen puuttuu ohjeistoista, joten silläkin saralla riittää työtä. Infrastruktuurista puhumattakaan”, Karvinen toteaa.

Lakimuutokset hitaita Nyt Venäjän metsäalan toimi-

jat poliitikkoja myöten ajavat metsätalouden tehostamista. Metsänkasvatusta pitäisi suunnitella pitkällä aikavälillä.

Aktiivinen metsänviljely, taimikonhoito ja kasvatushakkuut nopeuttavat metsän kehitystä ja parantavat puuston laatua. Sopiviksi pilottikohteiksi nähdään ne alueet, joilla on jo olemassa kohtuullinen infrastruktuuri.

Metsätaloutta on pyritty tehostamaan Venäjällä jo 1800-luvun lopulta alkaen. Nyt asiantuntijat näkevät edistyksen merkkejä, kun aihe on nostettu esiin myös korkeimmalla viranomaistasolla. Tänä syksynä hyväksytyssä metsäpolitiikka-asiakirjassa tehostettu metsätalous on nostettu tärkeäksi tavoitteeksi. Metsänuokrausjärjestelmää aiotaan

kehittää. Metsänkäsitelyyn ja luonnonsuojeluun laaditaan alueelliset ohjeistot.

Lainsäädännön uudistuksia hidastavat toistuvat organisaatiomuutokset. Tähän asti tehostetun metsätalouden normeja on valmistellut Venäjän metsätalousvirasto, mutta nyt tehtävät on siirretty luonnonvara- ja ympäristöministeriön vastuulle.

Normien laadintaa varten tarvitaan kenttätöitä, joiden toteutukseen esitetään viranomaisten ja yritysten yhteistyötä. Karvisen mukaan halukkuille metsänuokraajille tulisi antaa mahdollisuus kokeilla uusien normien mukaista metsänhoitoa pilottihankkeissa.

SUVI NIEMI

jestöt käyttävät Suomea myös varoittavana esimerkkinä teho-

metsätalouden ylilyönneistä. Suomessa tehdyt luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen johtaneet virheet voidaan niiden mukaan välttää Venäjällä.

SUVI NIEMI

Puukuljetukset helpottuvat talviteillä

Suomessa tehdään joka vuosi satoja kilometrejä talviteitä puun kuorma-autokuljetuksia varten. Niitä pitkin pääsee paikkoihin, joihin ei kesällä pääse.

”On todella hyvä juttu, että paikallisella yrittäjällä on tamppari eli rinnekone. Muuten joutuisimme ajamaan tienpohjaa moottorikelkoilla edestakaisin. Tampparilla työ sujuu paljon joutuisammin”, sanoo metsänhoitoesimies **Arto Leukku** Metsähallitukselta.

Leukun vastuulla on Metsähallituksen talviteiden teko viiden kunnan alueella. Käynnissä on talvitien teko jängälle eli vähäpuustoiselle suolle.

Talviteitä tehdään erityisesti kohteille, joille ympärivuotisen tien teko ei ole joko puunkorjuun tai ympäristötekijöiden takia järkevää.

Talviteiden kantavuus perustuu veden ja lumen jäätymiseen. ”Viime talvi oli hyvä talviteille, monta kuukautta pakkasta putkeen ja vain vähän lunta”, Leukku sanoo.

Paksu lumikerros eristää maan tehokkaasti kylmästä ilmasta niin, että jäätyminen on hyvin hidasta.

Riittävästi leveyttä

Tampparilla syntyy kerralla noin neljä metriä leveä tienpohja. Jos tienpohja on liian kapea, se painuu rekan alla, vaikka ajettava kohta olisikin kunnolla jäässä.

Tamppari painaa tonneja, mutta sen paino on jakautunut laajalle pinta-alalle. Siksi sillä voi ajaa paikoissa, jotka eivät kanna kävelijää.

Jotta tampparin ajamasta urasta saadaan kuorma-auton kantava tie, tarvitaan vähintään

viikko ainakin 20 asteen pakkasia ilman lunta. Jos sataa lunta, väylä pitää aurata. Jäätymisen etenemistä seurataan leikkamalla jäätä moottorisahalla.

Tampparin jälkeen uralle päästään maataloustraktorilla, jossa on aura tai linko, Leukku sanoo. Kun väylä kantaa auran, sen ylläpito helpottuu ja nopeutuu.

Talvitien lyhyt käyttöaika Talviteitä tehdään paraikaa, mutta käyttöaika on tammikuun puolesta välistä 2–3 kuukautta eteenpäin. Jängällä kulkeva tie sulaa keväällä käyttökelvottomaksi pahimmillaan kahdessa päivässä, kun mättäiden tumma maa paljastuu lumen alta.

Samaa ongelmaa ei ole kivennäismailla.

Konekuski **Jarmo Pasma** Peltoniemen Kone Oy:stä raivaa metsässä tienpohjaa toiselle talvilleimikolle. Hakkuukone on aiemmin kaatanut puut uralta. Pasma tasoittaa tien pohjan poistamalla suuret kivet ja kantnot.

Pasma kääntää kannot alas-päin paikallaan. Kivien jättämät aukot hän täyttää tien viereistä ottamallaan maalla. Kuoppiin hän puolestaan laittaa tieltä otetut kivet. Näin maastoon jää mahdollisimman vähän jälkiä.

Kun pohja jäätyy ja siihen sataa vähän lunta, se on niin tasainen, että kuorma-auto pääsee hakemaan puut.

Talvitien teko on paljon nopeampaa ja halvempaa kuin ympäri vuoden ajattava tien.

”Saan tehtyä puolisen kilometriä päivässä. Tietysti se riippuu maastosta”, Pasma sanoo.

KRISTA KIMMO/forest.fi

Punahilkan kasvitapa on tiheän kartiomainen ja sen neulaset loistavat alukesällä.

Metla hakee oikeuksia Punahilkalle

Metsäntutkimuslaitos Metla hakee kasvinjalostajanoikeuksia tuulenpesäkuusen ja purppurakuusen risteymälle. Koristeellisen kuusen erikoismuodon nimeksi on ehdotettu Punahilkkaa.

Kasvinjalostajanoikeudet antavat sen haltijalle mahdollisuuden päättää lajikkeen kaupallisesta käytöstä. Toistaiseksi yhdelläkään kuusen lajikkeella ei ole pysyviä kasvinjalostajanoikeuksia koko Euroopassa.

Punahilkka on nimetty ulko-muotoensa perusteella. Sen kasvitapa on tiheän kartiomainen ja sen neulaset loistavat alukesällä, kasvuun lähdön aikaan muutaman päivän kirkkaan punaisina. Laji ke sopii hyvin viherrakentamiseen Suomen ankarissa oloissa.

”Punahilkan” siemen syntyi tuulenpesä- ja purppurakuusen risteytyksestä jo vuonna 1989. Metsätalousteknikko **Jukka Lehtonen** Metlan Ruotsinkyl-

lästä pölytti tuolloin kuusen tuulenpesään muodostuneita emikukkia Ruotsinkylässä kasvavasta purppurakuu-sesta kerätyllä siitepölyllä.

Risteytyksistä syntyneitä purppuratulenpesiä voidaan monistaa varttamalla, jolloin ominaisuudet siirtyvät taimiin muuttumattomina.

Tuulenpesä syntyy puun latvasilmussa tapahtuvan mutaati-on seurauksena. Myös purppurakuusen neulasten punainen väri on mutaation seurausta.

EU:n laajuisia kasvinjalostajanoikeuksia haetaan Yhteisön kasvilajikevirastosta. Hakuprosessi kestää kahdesta kolmeen vuotta, sillä lajikkeen yhteneväisyys ja erottuvuus muista samun lajin lajikkeista on todennettava virallisissa kenttäkokeissa.

”Punahilkan” taimia toimitetaan testattavaksi Saksaan tai Puolaan ensi vuonna.

MT